

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.



1916



Christian Krogh: SÖMMERSKAN.

MORGONBRIS

* JANUARINUMMER 1929 *

Nummer 1

Pris 25 öre

Inför 1929.

Åter stå vi inför ett årsskifte. Sakerligen träda de flesta normala människor in i det nya året med bästa föresatser att vara goda och nyttiga och med förhoppning om att i samlivet människorna emellan få erfara något av tillvarons glädje.

Att leva under nöd och armod, oro och bekymmer och olika slag av elände är tyvärr allt för många människors lott.

Under tristesse och grå vardag framlevs kanske ännu fleras liv, vilket dock oftast bottnar i den egna personlighetens inställning till tingen och sinnets torftighet och torra.

Men den som lever och verkar inom en rörelse, uppfylld av dess idéer, som t. ex. den socialdemokratiska, behöver dock inte befara själens uttorkning i brist på livsbjudande intressen och insatser, ty överallt inom denna öppnar sig för oss verksamhet och rörelse. Många gånger beror det på oss själva, om vi skola förnimma vad de omkring oss susande och brusande livstoner-

na bjuda och befalla, om vi ha sinnet öppet för vad som från vår sida bör göras för att hjälpa det goda och rätta ett stycke framåt på vägen.

Under förra året hände mycket som kan vara lärorikt att begrunda och söka draga ut riktlinjer ur för den närmaste tidens arbete. I många avseenden kanske man kan våga påstå, att det var ett historiskt år, som vi ganska länge få orsak att blicka tillbaka på, men icke för att som Lots hustru stelna i tillbakablickande, utan för att lära av händelserna, så att vi insiktsfullare kunna verka för våra idéer.

Vi äga många organ och instrument, som kunna tjäna oss i våra strävanden. De äro sunda och gedigna, men de synas kanhända inte och höras inte så mycket i den virvlande karusellen med de skrällande tonerna och det stiekande ljuset och grella färgerna, som från vissa håll demonstreras.

Härav följer att mången arbetare, särskilt bland de unga, springer

förbi socialdemokratien, då de vilja uträtta något för sin klass befrielse. Det är sant att den socialdemokratiska rörelsen inte heller har "Löparnissens" manér och fart, men det beror inte på tröghet eller mindre vilja till att arbeta för arbetareklassens befrielse, utan fastmera på ansvar inför gärningarna. För socialdemokratien gäller det att tillvarata de befintliga värdena och skapa nya hållbara fästen för framåtskridandet.

Arbetarekvinnorna, sådant deras liv gestaltar sig i arbete och oro för hem och barn, ha "allt att vinna och intet att förlora" genom att sluta sig till den socialdemokratiska rörelsen. Vår innerliga önskan är att under det kommande året många tusenden av vår klass kvinnor skola vakna upp och sluta sig till sina klassysstrar i deras strävanden för högre social rättvisa och massfattigdomens avskaffande, för fred och frihet.

Ett hjärtligt tack

för allt gott samarbete och vänliga uppskattning av tidningen Morgonbris under förflutet år.

Ett gott nytt år

tillönskas Morgonbris' läsare, medarbetare och alla, som deltagit i arbetet för dess spridning och fortgående framgång.

Red.

Upplysningskursen 1929

den femte i ordningen, anordnad av *Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet*, hålles i Malmö och Lund den 8—12 januari.

Kursen kommer att behandla de politiska, sociala, ekonomiska och etiska faktorerna för världsfred och folkförsoning.

Bland föreläsare vid denna kurs märkas: Professorerna Östen Undén, Th. Thunberg, Hans Larsson, Knud Fabricius, docenten Axel Höjer, lektor Liljekrantz, fröken Henni Forschhammer, yrkesinspektisen Kerstin Hesselgren, fil. kand. Dagny Thorvall, kyrkoherdarna Forell och Lindskog, m:lle Marie Butts (Genève) samt flera andra föreläsare med vilka underhandlingar pågå.

Kursavgiften 5 kr. Anmälningar för deltagande i kursen insändas till förbundets byrå, David Bagaresgata 9—11, Stockholm.

Innehållsförteckning:

Inför 1929.

En tillåten propaganda av Sigrid Gillner.

Pensionsfrågan av N. L.—E—n.

Ungdomskongressen av Aida A—n.

Kunna vi i vårt land lösa frågan om pension åt änkor och barn? av Agda Östlund.

Viktor Rydberg. Några ord med anledning av 100-årsdagen av hans födelse.

Från Indiens textilindustri av Maja Björkman-Broberg.

Laura Marholm av Julia Ström.

Litteraturanmälningar.

En arbeterskas ungdom. Följetong.

Notiser m. m.

En tillåten propaganda.

Det har under senaste tiden skrivits en hel del om politisk propaganda bland barn. De allra flesta äro ense om att en sådan propaganda ej bör förekomma. Och det är väl riktigt åtminstone så till vida, att barn inte böra bibringas politiska trosartiklar, så att de drivas mot fanatism och ofördragsamhet.

Men man skall komma ihåg, att barn alltid varit utsatta för politisk propaganda och alltid äro utsatta för en sådan i en eller annan form. Så länge det finns olika livsåskådningar och politiska meninggrupper med levande övertygelse och hängivenhet, så kommer alltid de mest påverkbara, barnen och de unga, att bli utsatta för propaganda. Det kan för övrigt i en viss ålder vara nyttigare att möta människor, enkannerligen undervisas av lärare, med en bestämd politisk åskådning än av sådana, som inte ha någon övertygelse alls. Och — den politiska propagandan bland minderåriga, som ett visst parti säges bedriva, får nog finnas till en bra tid, innan den uppväger all den politiska propaganda, som omedvetet eller medvetet under generationer från välmenande samhällsbevarande håll har iprätats barn från de s. k. bättre klasserna — dock utan organisering av de små i politiska klubbar. Vilket ju har fördömts med rätta.

Men låt oss inte tappa huvudet inför kommunisternas oförnuftiga s. k. barnpropaganda. Värre ha barnen måhända inte upplevat men något liknande — om generationerna kunde tala!

Låt oss i stället, med tanke på vad vuxna verkligen kunna åstadkomma i fråga om propaganda bland barn, erinra oss ett område, där man har

förnuftets och människokärlekens rätt att agitera bland barn för en viss mening. Jag menar propaganda för hälsan.

Allt, allt är alls intet, där intet är hälsan, säger gamle Stiernhielm. Med hälsa följer skönhet och lycka, energi och livsmod. Och med detta följer mänsklig och social framgång. Har man ej hälsan då har man intet, även om man äger allt. Att taga ifrån en människa hälsan, det är att beröva henne den största möjlighet till lycka.

Det bittraste för de fattiga är, att deras levnadsförhållanden skapa ohälsa, märka generationer till kropp och själ med märken, som inga höjda löner i brådrasket kunna utplåna. Ge de fattiga hälsa och kroppslig jämlikhet och lika värde, och du skall skydda dem mot två faror: mutornas och revolutionens. Kunde vi socialister ge arbetareklassen, för vars väl vi först och främst kämpa, vad den förlorat i hälsa genom de levnadsomständigheter, under vilka den tvingats leva, då

skulle vi ha gett dem något av det väsentligaste. Vi skulle då kunna skydda dem ifrån att under känslan av sin underlägsenhet korrumpas av de friska, trygga och överlägsna och falla ifrån idéerna, och vi skulle kunna skydda dem från den förtivlade utvägen, desperationens revolution.

En sund, väl utrustad människa låter sig ej övermannas av frestelser att gå ifrån sin idé. Det gör den tafatte, den underlägsne, den som känner att han ej har herravälde över sin kropp och själ. Den som icke är fri. Den som har full hälsa i detta ords vackraste och djupaste mening låter sig ej korrumpas eller mutas. Axelklappen från den socialt överlägsne verkar icke på honom. Revolutionen, som ende skapare av möjligheter, erkännes ej av den friske, människan vid full hälsa. Hon har alltid livet framför sig och behöver inte söka den sista möjligheten av liv i revolutionen. Den är för de sjuka, de snedvridna ödena, som ingenting ha att förlora.

Att engagera arbetarebarnen i kampen för hälsa, det är en av de säkraste vägarna till deras klass hela slutmål: befrielsen från underlägsenhetskänslan, skapad genom fattigdomen. — Därmed är icke sagt att ej fattigdom skapas genom en nedärvd underlägsenhet, fysisk och psykisk. Men det finns sjukdom och annan underlägsenhet, som har fattigdom som orsak.

Vilja barn veta av en sådan målmedveten kamp för hälsa? Avskyr inte ett friskt barn att göra saker och ting bara för att få vara frisk? Kunna barn intresseras för hälso-



En klok åtgärd

Om Ni besväras av sprucken, torr och narig hud, är det en klok åtgärd att varje kväll ingnida den med Gahns Maniol, som har en underbar förmåga att läka huden och återgiva den dess ursprungliga smidighet och lenhet.



En hjälp för damerna



att hålla det shinglade håret fritt från mjäll, livfullt och naturligt vågigt är

WATZINS

KERATINHÄRVATTEN och KERATINSVAVELPOMADA

GAHNS, UPSALA. Kungl. Hovleverantör

Ni som gärna vill
men inte lyckats
få Er hy fraîche
och ungdomlig
försök



Langoja TVAL -skyddar
renar och
bevarar hyn.
Gahns
Upsala
Kungl. Hovleverantör

vård såsom något slags program, innefattande diet- och levnadsregler? — Nej, helt säkert inte, om det tas på det sättet.

Men så behöver man heller inte lägga saken, propagandan för hälsa och skönhet, för den sunda människan, stark och klok i kampen mot förgängelsen. Man kan ge barnen ideal av det vi vuxna kalla kroppskultur. Jag har hört lärare, som tagit elevernas intresse för idrottsnotiser på det sättet, att de inriktat dem inte bara på prestationen, det eller det uppnådda rekordet utan på människan, hennes kropp och livsföring, på det starka, sunda och sköna.

Så kan man också vänja exempelvis skolbarn vid att tänka sig, se och uppfatta ideal av hem, av möbler, bostäder, arbetsplatser o. s. v. Man bör låta dem känna alla de möjligheter människorna numera ha att leva ett för hälsan mindre nedbrytande liv, alla uppfinningar, som avse att göra livet rikare och behagligare för människan. De skola uppväxa under känslan av att lidande, nöd, fulhet, sjukdom är något som människan skall övervinna och att de, den nya generationen, skall stiga högre mot förklaringen och oförgängligheten än vi som nu leva. Vi behöva därför inte lära dem att kräva lyx och överflöd men dock att kräva för det dagliga livet och arbetet det bästa, som vår tid kan ge av verktyg, av bostäder, av föda, av hälsovård. Arbetarebarnet, som får se i skolan ideal av vad tiden kan frambringa, skall lära sig att kräva detta för mor därhemma, för syskon och grannar. Ett vackert skolhus, ett utmärkt inrett skolbad eller skolkök skall handhavas så, förevisas och upplevas så, att det sporrar barnen och ger dem känsla av att det rättfärdiga och riktiga är att alla skola äga vad de nu beundra, och vad samhället kostar på skolan. Gymnastiken skall ge dem känslan av att kroppsvården är en nödtorft, en nödvändig njutning för alla. Men att den också är en plikt, som alla skola ägna sig åt för att människorna skola kunna kämpa emot lindande och förgängelse. Skolans tandvård och hälsovård skall ge barnen krav, som de sedan ute i livet ej vilja åsidosätta. Allt som går att bota på en människa ifråga om hälsa skall botas.

Vad alla vilja och blivit vana vid som en outhärlighet, det blir till!

Man kan inrikta barnen på produktionen av nyttigheter genom att

intressera dem för hälsan och skönheten. Det är intet fantasteri, som skall leda till svärmeri utan till krav och handling.

Tänk på sammanställningen bilar och bykgrytor! Hur många liten grabb följer inte med och känner till varje motorismens och bilismens framsteg? Och hur föraktar han inte den dåliga och illa skötta bilen, som krånglar och inte går "flott". Men vad vet han om mors och gårdens bykgryta, hur det ser ut i tvättstugorna i dessa motorismens och elektricitetens tidevarv? Vet han om, att mors hälsa undergrävdes kanske en gång just genom att hon förstörde sig i den mörka, våta tvättstugan, där vattnet inte rinner undan och ångan inte går ut, och där man har ett duktigt arbete att få eld under bykgrytan? Han tviar åt en dålig Ford, men tviar han åt mors tvättstuga? Knyter han sin barnnäve och tänker på vad han känner för allt det, som gör folk "klena". Säger han: "Det får inte vara så här! Varför ska mor gå och få förkylning och värkande rygg, när det finns hundratals uppfinningar, som kunde göra arbetet i tvättstugan lättare, ja till och med roligt." — Detta är bara en detalj. Läsaren finner själv hundratals andra. —

När jag tänker på undervisningen i samhällslära och medborgarskap i våra skolor, då tänker jag mig den i en sådan anda, att den utom ren kunskapsmeddelelse skall göra propaganda för vad människan kan göra för människan. Det är samhällets mening att vi ska hjälpa varandra. Undervisningen om samhället skall också lära ut vad vi böra sträva efter, vilka ideal som man bör ha för samhällets räkning. En lärare i samhällslära måste ha kunskaper, men han måste också ha ideal. Han skall påverka barnen, att i samhället observera och vårda allt det, som befordrar människornas väl, hälsan och skönheten. Han skall ge dem entusiasm för samhällsarbete genom att lära dem, att människan kan få makt över förgängelsen. Han skall lära dem, att de skola bli samhället en dag, och deras drömmar skola de göra till verklighet. Den friska, sunda människan är en den vackraste dröm. — Kan inte idrotten leda till denna dröm?

Vad skola vi kämpa för, vad slags parti vi än tillhöra, om icke för att minska lidandet i världen, för att sprida lyckans glans och glädje?

Frida Sundberg, Stjärnsund, 50 år.

Onsdagen den 5 december fyllde vår kamrat, fru Frida Sundberg, 50 år. Tidigt på morgonen uppvaktades kamrat Sundberg av kvinnoklubbens sångkör samt klubbens styrelse. Sedan kören sjungit några sångnummer framträdde klubbens ordf. och överlämnade en liten gåva från klubben samt en blomsterkorg från sångarkamraterna. Ordf. frambar vårt tack för det gagneliga arbete hon utfört inom vår klubb och för kvinnorörelsen och uttryckte vår förhoppning att hon även framtiden ville ge klubben sitt stöd och sin medverkan. Klubbens tack och hyllning frambars även i versifierad form. Senare på dagen uppvaktades 50-åringen med presenter, blommor och telegram från släkt, vänner och kamrater.

Fru Sundberg har i många år innan kvinnoklubben bildades på platsen tillhört partiet och varit en verksam och intresserad medlem. Hon var en av initiativtagarna till klubbens bildande på platsen och var även dess första ordf. Hon har aldrig ställt sig avvisande till något uppdrag, som hon fått sig anförtrött. Hon har i många år varit ledamot i arbetarekommunens styrelse och vid flera tillfällen varit kvinnoklubbens och arbetarekommunens representant vid konferenser. Även inom det kommunala området har hon varit verksam och är f. n. suppleant i Husby sockens fattigvårdsstyrelse. Hon är varmt hängiven nykterhetsrörelsen och har sedan sin ungdom tillhört templarorden, där även hennes tid och krafter tagits i anspråk. Under en lång följd av år har hon varit och är fortfarande kommissionär för Morgonbris.

Hon är en god vän och kamrat, vilken vi äro skyldiga stor tack, ty utan hennes hjälp ha vi nog ej kunnat uträtta så mycket som vi gjort inom klubben. D—*a.*

Inte med kraft utan med uthållighet uträttar du något stort.

Men lycka, det är först och främst hälsa!

Må vi socialistiska kvinnor i hem och samhälle bedriva propaganda för hälsan, och därför föra strid mot fattigdom och sociala lidanden, som hälsans förstörare. Må vi låta barnen höra om kampen för hälsan! Det är inte politik. Det är mänsklighet.

Norrköping den 11 nov. 1928.

Sigrid Gillner.

Pensioneringsfrågan.

En betydelsefull fråga för alla, handens såväl som hjärnans arbetare.

Det torde inte finnas någon fråga, som till den grad kan uppväcka en hel storm av diskussionsinlägg, så som denna, när den står på dagordningen vid något möte eller sammanträde. Kanske beror det till stor del på att det är en fråga, som direkt eller indirekt berör alla lager av vårt folk, och att det väl endast torde vara en tidsfråga, när pensionering av en arbetare, han må nu höra till hjärnans eller handens arbetare, är en fullt naturlig avslutning på ett livslångt dagsverk i möda och arbete.

Inom de flesta verk och inrättningar, såväl de statliga som de kommunala, är pensionering numera obligatorisk för all ordinarie anställd personal. I det förslag till civil tjänstepensionslag, som av 1921 års pensionskommitté avgivits, upptages även pensionering av viss icke-ordinarie personal, ett glädjande förslag ej minst med hänsyn taget till många gånger bedrövliga befordringsutsikter.

Alla de tjänstemän, som åtnjuta statsbidrag för sina löner, höra hemma under Statens allmänna pensionsanstalt eller erhålla pension direkt genom Statens försorg, då däremot de, som ej ha något dylikt statsbidrag, inordnats under Pensionsstyrelsen. De förra ha att inbetala pensionsavgifter och bekomma så i sinom tid, efter viss levnads- och tjänsteålder, viss årlig pension. För den senare gruppen åter är det ordnat på olika sätt, antingen genom frivillig pensionsavgift, gruppförsäkring e. d. Den pension, som vid ve-

derbörig ålder utbetalas till en i senare gruppen pensionsförsäkrad anställd, kommer emellertid, trots det att den sorterar under samma styrelse, ej i kollision med allmänna folkpensioneringen, som den populärt kallas. Den pension, som en på så sätt försäkrad anställd får, räknas ej som inkomst för beräkning av s. k. pensionstillägget.

Beträffande folkpensioneringen torde en del felaktiga uppfattningar rörande denna ännu vara tillfinnades, och det må ju medges, att det visst inte är lätt att hålla reda på alla lagar och förordningar härvidlag. Ofta hör man det bestämda uttalandet göras, att man ej får pension, fast man har åldern inne. Ål-

dersinvaliditeten, det vill säga, den ålder, då man är berättigad att erhålla pension, är 67 år för man som kvinna, men man får ej pension, om man ej själv söker den. Den kommer visst inte till en automatiskt eller som ett brev på posten. Man har att hos pensionsnämnden i den socken, dit man hör, i vederbörig ordning ansöka om pension, och då kommer den också. I händelse av invaliditet kan man tidigare erhålla pension, men under alla förhållanden måste den sökas.

Beträffande övrig pensionsberättigad personal, så härskar där den regel, att åldern följer yrkena. Sådana yrken, som äro särskilt krävande eller slitande,

lämna tidigare pensionsålder än åtskilliga andra. Sjuksköterskor t. ex. äro pensionsberättigade redan vid 55 år. Lokomotivförare och provinsialläkare få också tidigare än andra yrkesutövare återgå till ett lugnare liv, provinsialläkarna redan vid 62 år. Inom folkskolekåren är pensionsåldern lika för man och kvinna, och är satt till 60 år, och torde väl vara det enda yrke, där pensionsåldern är lika för båda könen. Eljest torde regeln vara, att pensionsåldern är för man 67 år, för kvinna 60 eller 64 år, beroende på olika verks olika bestämmelser. Riks-telefonisterna bli pensionsberättigade redan vid 55 år, telegrafister vid 64 och dessas manliga motsvarigheter, telegrafassistenter, vid 67 års ålder.

Beträffande den olika pensionsåldern för man och kvinna gå stridens vågor



Svenskan är vackrast på vintern

Utlänningar beundra svenskan klara, friska hy, därför att hon inte använder tjockt lager smink, som döljer den friska rodnaden av vinterkölden.

Ni får dock inte därav förleda Eder till att låta huden vara utan skydd. Däri ligger en stor fara, ty då åldras Ni fort. Huden på skulderna t. ex., som skyddas av kläderna, hur mycket yngre ser den inte i allmänhet ut i jämförelse med ansiktshuden? Det beror på att ansiktet blir utsatt för väder och vind och dammet i luften — ansiktet åldras fortare.



Skydda alltid hyn innan Ni går ut på promenad eller till sport med Oxygenols Amarant Snöcream. Om det är stark kyla, 3—4 minusgrader eller mer, måste Amarant Coldcream i stället användas. Den skall då ingnidas 10 minuter innan Ni går ut, så att den hinner riktigt tränga in i porerna. Torka helt lätt av överflödig cream eller pudra obetydligt. Puder skadar ej om creamen ligger skyddande under.

Glöm icke vid någon årstid den viktiga kvällsrengöringen med Amarant Coldcream.

Tillv.: A B. Oxygenol.

Amarantcreamerna bevara hyn

höga. Det sägs, att kvinnornas medellivslängd är något längre än mannens, något, som emellertid de senaste statistiska utredningarna ställa sig tveksamma inför — möjligen några hundra procent — och att följaktligen det skulle vara försäkringstekniskt orätt att ge dem lika pension med mannen. Men å andra sidan, om kvinnan nu skulle leva längre än mannen, kan man då ej tänka sig, att hon också skulle behålla sin vitalitet längre än han också, och som en logisk följd av detta resonemang skulle kunna utföra sitt arbete i sitt verk fullt ut lika bra om ej bättre än mannen långt in i ålderns dar? Men något sådant påstående har veterligen ännu ej fällt. Och dock vet var och en, att kvinnorna sköta sig lika bra som männen på den plats, de kommit. Undantag finnas, men i så fall hos båda könen. Det är visst inte varken man eller kvinna förbehållet att vara fullkomlig. Tvärtom, alla äro skröpliga människor och alla ha fel och brister. Men att ta dylika till utgångspunkt, när det gäller så pass allvarliga saker som löner och pensioner, därför böra vi alla akta oss. Det gäller att med klart och kallt huvud ta fasta på huvudsaken och sedan handla rättvist.

Inom folkskollärarkåren, väl den enda yrkesgrupp, där arbets-, löne- och tjänsteförhållanden under många år kunnat jämföras och prövas, emedan kvinnorna där ända sedan 1859 haft tillträde till folkskollärartjänsterna, har det visat sig, att kvinnornas arbete visst icke varit sämre än männens även sedan de nalkats de sextio åren. Och att detta påstående ej endast är tomt prat framgår av det faktum, att riksdagen år 1906 avtog en motion om lägre pensionsålder för kvinnorna inom denna grupp. Då det emellertid inom andra grupper av anställda ej hunnit bli liknande undersökning och jämförelse förefaller det egendomligt och oförmligt att föreslå olika pensionsålder för man och kvinna. Enklare förefaller det vara, som Centralrådet för de Kvinnliga kårsammanslutningarna i en skrivelse begära, att manliga och kvinnliga befattningshavare likställas såväl i fråga om pensionsålder och pensionsavgifter som ock i fråga om rätt och skyldighet att sörja för efterlevande makes och barns pensionering.

I och med detsamma som pensionsåldern blir lika, faller det också av sig självt, att även pensio-

nerna och som följd därav lönerna bliva lika. Om man går ut från den numera antagna uppfattningen, att pension inte är annat än en innehållen lön eller del av lönen, som sättes undan för att på ålderns dar ersätta lönen, då blir det ju oförklarligt, att pensionen bör vara densamma för man och kvinna. Ty det är väl inte så ändå, att en gammal gumma kan få den vård, hon eventuellt behöver, billigare än vad en gubbe i samma situation kan få. Men i så fall kommer ju den segslitna frågan om lika lön för man och kvinna i samma tjänsteställning också att vara alldeles självfallen. Ty samma pension är ju baserad på samma lön. Det torde vara skäl att se upp vid debatter i denna fråga som i så många andra fall. Samma lön, samma pensionsålder och samma pension för man och kvinna i samma tjänsteställning är enda rätta och rättvisa principen, som man bör följa.

Familjepensionering eller, rättare sagt, rätt och skyldighet att sörja för efterlevande makes och barns pensionering, är också en fråga, som väckt mycken strid. För några år sedan var i huvudstaden den saken föremål för våldsam strid, i det att i stadens tjänstemannasammanslutning visserligen både män och kvinnor betalade avgifter, men pension åt efterlevande endast partiellt utföll. I vår tid, då familjeförsörjningsproblemet blir allt mer och mer affärsmässigt, borde också denna sak ordnas affärsmässigt. Det kan inte hjälpas, men ekonomin spelar en stor roll i livet och kan jämna ut många besvärliga vägar. Och det är inte endast kvinnan förbehållet att behöva hjälp med barnens underhåll och uppfostran, det kan vara ett gott handtag även för efterlevande make.

ETT GOTT NYTT ÅR

tillönskas alla medlemmar
av förbundet!

Må 1929 bli ett framgångs-
rikt år för dess utveckling!

Förbundsstyrelsen.

Det är ingalunda lätt för kvinnorna att kunna övervaka alla de olika bestämmelser och förordningar rörande pensionering i dess olika former, i all synnerhet som man ofta även hos männen finner en rörande okunnighet i samma frågor. Och detta senare är inte heller underligt, så som dessa frågor under de senaste decennierna svällt ut och dragit med sig de mest vittgående konsekvenser. En sak, som emellertid borde ligga särskilt kvinnorna om hjärtat, är att se till att de rättigheter, som änkor med barn ha — och de äro gunås så visst inte många eller stora — verkligen också övervakas. I nio fall av tio torde det vara så, att änkan vid mannens död svarar för skatterna, nog så betungande för ett stärbhus, som kanske är nedtyngt av skulder. Det borde vara vars och ens självklara skyldighet att upplysa en nybliven änka om att hon kan efter ansökan bli befriad från skatten. Hon bör också upplysas om att i händelse hon åtnjuter pension efter sin man och jämte sin egen även har pension för sina barn, så är endast den del av pensionen, som utgår för henne själv, beskattningsbar, och bör av henne deklarereras. Barnens andel är beskattningsbar, endast om den uppgår till 600 kronor, men så stor pension torde väl ej många barn efter tjänsteman i vårt land uppbära.

Under nyss förflutna sommaren tillsatte kungl. maj:t en kommitté med uppdrag att verkställa utredning och avgiva förslag i avseende å dyrtidstilläggens inarbetande i de fasta löne- och pensionsbeloppen beträffande vissa ännu återstående löneregleringsfrågor samt angående revision av gällande avlöningsförfattningar. Det är väl alla skäl att antaga, att denna kommitté kommer att sända ut förfrågningar landet runt i mer än en fråga. För oss kvinnor må det bli av dubbel vikt att därvidlag se noga upp. Man kan ej vara fullt hemma i en sak, men man kan sätta sig in i den och det bör man också göra, ty det är en sak, som rör ej endast nuvarande generationen, utan kommande, och det samtiden sår, får eftervärlden skörda. Inte många ärenden ha sådan räckvidd som pensioneringsfrågan, ty rätt behandlad är det den eller rättare dess sunda lösning, som kommer att göra våra ålderdomsdagar mer eller mindre ljusa.

N. L—E—n.

Ungdomskongressen.

Socialdemokratiska Ungdomsförbundets femte kongress hölls i Folkets Hus i Stockholm den 28 november—2 december.

Kongressen räknade omkring 325 ombud och är den största soc.-dem. ungdomskongress, som hållits i Sverige. Det hade kommit delegater från alla delar av vårt avlånga land, från såväl nordligaste Norrland som sydligaste Skåne och representerade de mest olika yrken och arbetsområden.

Av dessa 325 ombud voro dock endast fem flickor, men dessa voro lika kända och målmedvetna som sina manliga kamrater.

Att ungdomsförbundet är starkt och att det är rikt rustat intellektuellt var det starkaste intrycket man fick, när man följde de livliga debatterna. Säkerhet och saklighet var betecknande för dessa.

Någon ny inriktning framkom inte vid denna kongress, men bekräftar detta snarast att förbundets riktlinjer äro goda och framstegsbenade. Detta framgick kanske tydligast av kongressens beslut i militärfrågan: Att medlemmarna skola med kraft deltaga i det arbete för fred och folkförsoning, som syftar till en allmän avrustning; att medverka i ett upplysningsarbete, som särskilt tar sikte på att sprida kännedom om kommande krigs fruktansvärda faser samt att bekämpa nationalistisk och chauvinistisk propaganda.

I sitt avståndstagande i skyttefrågan underströks ytterligare att förbundets fredspolitik står främst för ungdomen.

Med livligt intresse diskuterades nykterhetsfrågan och en större aktivitet även på detta område kommer sannolikt att följa.

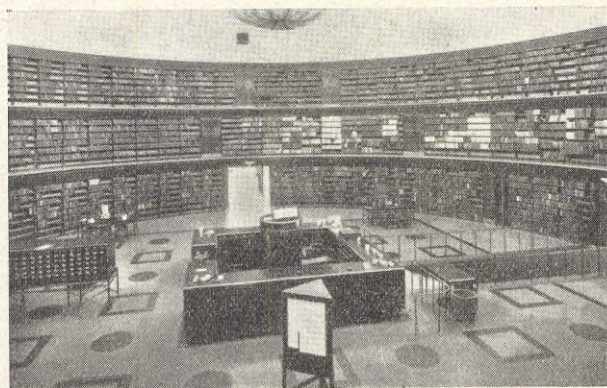
Vidare beslöt kongressen antaga ett uttalande för esperanto som internationellt hjälpspråk, vilket, om alla bleve intresserade att lära det, skulle innebära en avsevärd lättning i de internationella förbindelserna.

Kongressen beslöt att tidningen Frihet skall utkomma 2 gånger i månaden från och med den 1 januari 1929. Även stadgarna omarbetades i några mindre detaljer.

Den sist behandlade motionen angående undersökning av lämpligheten av en del vid skolorna i bruk nu varande läroböcker, erbjöd en livlig och mycket rolig diskussion, där det visade sig att inte ens när det gällde detaljer i latinska läroböcker var man bortkommen.

Förbundet har också igångsatt en undersökning om lämpliga organisationsformer för den yngsta ungdomen. Under diskussion i denna fråga framhölls betydelsen av bildande av ungdomscirklar på konfessionslös grund, organisationer som utveckla barnens individualiteter. Och påpekades betydelsen av att barnen få lära sig reflektera och en grund för deras framtida utveckling läggas, så att de som unga människor få lättare att pröva och väga åskådning mot åskådning. Det kan i längden icke bli till gagn att slå in i barnen vissa uppfattningar, ty de problem, som vår tid har och får att brottas med, äro icke troendets problem utan tänkandets och skapandets.

Kongressens avslutning hade förlagts till Konserthuset, där ungdomens sång klingade friskt och där



Stockholms stadsbibliotek, utlåningshallen.

tal höllos för ungdomen och dess verksamhet av representanter för paritet både från in- och utlandet. Att förbundet kommer att gå framåt tycktes alla vara övertygade om, som bevistade kongressen.

Denna entusiastiska ungdomsskara, för vilken ingen grå vardag finnes och vilken är endast en liten del av de många dugliga krafter, som finnas inom klubbarna runt om i landet, garantera också för fortsatt framgång. Och inte minst de unga flickorna och deras insatser i arbetet. Visserligen voro de vid denna kongress få, men när man såg dessa unga flickor, vilka representerade många, många andra kvinnliga ungdomsklubbister landet runt, så förstår man att vad på dem angår, så komma de att göra allt för att få alla unga arbetareflickor intresserade och få dem till att sluta sig till ungdomsrörelsen. Säkert skall vid en nästa ungdomskongress det kvinnliga inslaget vara mycket större. Många fler kända, klarsynta och målmedvetna unga flickor till nästa kongress!

Aida A—n.



Stockholms stadsbibliotek, läsesalen.



Stockholms stadsbibliotek, sagostundsrum.

Kunna vi i vårt land lösa frågan om pension åt änkers barn?

Pension åt änkers barn — samt äncklingars och helt föräldralösa barn — är en fråga som, länge undanskjuten, alltmer tränger fram bland övriga socialförsäkringsfrågor. Frågan har under årtal diskuterats och har även genom olika motioner behandlats i riksdagen, och är f. n. med anledning av skrivelse 1924 hänskjuten till utredning.

Men som densamma redan från början inrangerats som ett eventuellt led i pensionsförsäkringen och naturligtvis måste ses som ett led i de övriga stora socialförsäkringsfrågorna undrar man med bävan när den dag kommer då Sverige skall kunna räknas med bland de länder som öva barmhärtighet och rättvisa i förevarande fall.

Sjukförsäkringen behöver omorganiseras. Arbetslöshetsförsäkringen är trängande nödvändig, invaliditets- och ålderdomsförsäkringen förbättras — uppskjutet och undanskjutet — när kommer turen till barnpensioneringen?

Vi äro vana att vara tålmodiga när det gäller att få en eller annan social fråga löst. I bästa fall går det så att den ena generationen väcker en fråga och nästa generation löser den, nödd och tvungen om det ännu finns någon rimlig anledning, och det ännu finnes kvar tillräckligt ihärdiga fridstörare.

Vad samhället förlorat under tiden det kommer lyckligtvis — eller tyvärr — aldrig under någon besvärlig statistisk granskning, men om så kunde ske, skulle det säkert giva de s. k. sparsamma något att grubbla över.

Ty det blir alltid till sist de ekonomiska synpunkterna på hithörande frågor som bli de avgörande. Behjärtansvärt — men för dyrt, heter det.

Redan i början av 1890-talet då den s. k. nya arbetarförsäkringskommittén framlade förslag till arbetarförsäkring i vårt land upptogs också spörsmålet om försäkringens utsträckande till de försäkrades efterlevande änkor och barn.

Av flera skäl, främst ekonomiska, ansåg sig emellertid kommittén icke kunna föreslå pensionens utsträckande till änka, men däremot om min-

deråriga barn funnos borde pension utgå till dessa. Förslaget stannade vid ett så anspråkslöst belopp som 30 kr. för år till varje minderårigt barn.

I den regeringsproposition som framlades för 1895 års riksdag hade förslaget om barnpensioner också medtagits. Propositionen avstogs och hela frågan gick till ny utredning men det nya förslag som utarbetades några år därefter och likaså förelades riksdagen blev även utan resultat.

Frågan återuppväcktes först på allvar i och med det av ålderdomsförsäkringskommittén 1912 avgivna betänkandet. Kommittén förklarade att en barnpensionering vore mycket behjärtansvärd, men att syftet med en sådan pension icke kunde anses uppnått med mindre än att den omfattade barn till såväl änkor och äncklingar som till ogifta mödrar.

Men — kommittén ansåg kostnaderna härför hota bli alltför stora och avstod från att framlägga förslag. Frågan togs emellertid upp av hr Hj. Branting, ledam. av kommittén, som i ett särskilt yttrande varmt förordade att pensionstillägg för barn borde utgå till änckling, änka och ogift moder med minderåriga barn och att detta tillägg skulle utgå även om varaktig oförmåga till arbete icke var för handen.

Hr Branting motiverade sitt förslag med att "ur samhällets synpunkt måste det ju vara av alldeles särskild vikt att bringa hjälp ej blott åt dem, som ha sitt arbetsliv bakom sig, utan också samtidigt tänka på den generation, som kommer" och framhöll att kostnadsfrågan i detta fall icke borde vara den enda avgörande. Men det blev just de kostnadsskäl, som av kommittén anförts mot förslagets upptagande som stodo i vägen för frågans lösning även denna gång.

Vid 1918 års riksdag upptogs ånyo frågan om barntillägg och beslutades att tillägg för barn skulle utgå till änckling, änka eller ogift kvinna som var till arbete varaktigt oförmögen och hade att försörja barn eller adoptivbarn under 15 år, och vid 1921 års riksdag beslöts att utvidga rätten till barntillägg att gälla för-

utom änckling, änka eller ogift kvinna även frånskild make som är till arbete varaktigt oförmögen och som har att försörja barn eller adoptivbarn under femton år, likaså ogift man som är till arbete varaktigt oförmögen och som har att försörja adoptivbarn, äkta makar av vilka mannen är till arbete varaktigt oförmögen äga även rätt till barntillägg. Den rätt till barntillägg som härmed införts i försäkringen gäller således uteslutande försörjare som är invalid och kan f. n. utgå med 102 kr. pr år och barn. Motion har även väckts att dessa en gång beviljade barnpensioner eller tillägg måtte få behållas efter den invalide försörjarens död, då väl knappast förbättrade förhållanden inträda för barnet utan tvärtom, men även denna motion måste utredas.

Det är som synes över 30 år sedan denna fråga väcktes på tal och t. o. m. framfördes i en kungl. proposition. Både penningvärde och många andra värden ha undergått oerhört stora förändringar under tiden och kampen för tillvaron har undan för undan skärpts i nästan oroväckande hög grad och man kan med säkerhet våga påstå att kunde det anses "behjärtansvärt" för 30 och för 15 år sedan att införa barnpensioneringen i vår socialförsäkring, så räcker inte det omdömet om saken nu — det finns knappast något annat uttryck för vad man nu känner inför den 30-åriga försummelsen än att det är oförsvarligt att vänta längre med att bringa hjälp där det så väl behöves och där det så högt skulle uppskattas.

Osökt faller mig i minnet ett par rader i en av de ovan nämnda motionerna i frågan, där det säges: "Ingen kortsynt sparsamhet får hindra strävandet till en lösning av denna fråga. De offer, som bringas för ett socialt nydaningsarbete av denna art äro besparingar för framtiden."

Så synes man även ha förstått saken i en del andra länder där ifrågasvarande pensionering är genomförd, men några reflexioner därom måste sparas till ett kommande nummer.

A g d a Ö s t l u n d.



Viktor Rydberg.

Den 18 december var det 100 år sedan en av vårt lands ädlaste söner, Viktor Rydberg, föddes.

Talrika äro säkerligen denna tidnings läsare, som, när de i stilla eftertanke erinra sig varifrån många av deras bästa impulser, djupaste andliga skönhetsmättade intryck kommit, säkert känna tacksamhetskänslan uppstiga mot Viktor Rydberg, som givare och förmedlare i ymnigare mått än andra av den andliga odlingens frukter.

Djupare och mer livsavgörande än hos de flesta fanns hos Rydberg det väsentligt allmänmänskliga. Förtätd i hans tvivel och tro. I hans spörjande: Varifrån och varthän? I hans klara hellenska tankar, som i hans grubblerier över varats och livets mening.

Hans produktion och hans upphöjda livsföring känna vi ju alla.

Hans anatema över den omkringgripande industrikapitalismen, sköv-

lande och skändande människomaterialet, ända ner i de yngre barnaåren, ha vi säkerligen allesamman med stark rörelse gjorts förtrogna med genom hans storslaget gripande, genialiska grottesångsmålning.

Som tolkare av dikt från främmande språkdräkt till eget modersmål torde Rydberg vara ouppnådd.

Kärest och längst levande blir väl tänkaren Viktor Rydberg i sina bästa dikter, icke endast för den oförlikneliga språkdräkten, men fastmer med dessa tankedikters spörjande evighetsspörsmål, som aldrig kunna besvaras, men heller aldrig avvisas, så länge människan har behov av den metafysiska känslans fordran på ett svar å skaldens: Vadan och varthän?

Grubblaren och tvivlaren och livsbejakaren Viktor Rydberg behöfde i våra dagar mer än någonsin befrukta tanke- och känsloliv bland våra dagars bästa ungdom, som snart skall

Tidens Magasin.

Bokförlaget Tiden har i dagarna startat en tidskrift av ny typ. En i utlandet mycket förekommande, som man brukar benämna magasin, väl beroende på den brokiga mångfalden i innehållet.

Denna tidskriftstyp har Tidens förlag nu lancerat här.

Meningen med utgivandet av densamma uppger förlaget vara att, med allmänhetens benägna understöd, försöka ge en publikation, som erbjuder mera kulturell och kunskapsbefrämjande läsning än vad de nu förhärskande tidskrifterna, med sin låga standard, göra.

Denna avsikt, och genomförandet av densamma, är också villkoret för att en ny tidskrift skall ha berättigande.

I sitt introduktionsnummer presenterar tidskriften en mängd framstående och vederhäftiga medarbetare å skilda områden. Den kommer att bli 100 sidor i omfång, med utgivning var fjortonde dag, till ett pris av 85 öre.

Tidens Litterära Kalender.

Med denna litterära kalenders utgivande till julen, har bokförlaget Tiden återupptagit en gammal god tradition, som under förra seklet odlades med de höglitterära kalendrar, som då utkommo och vari många av dätidens största förf. ofta publicerade sina alster, innan de utgavos i bokform.

I denna första litterära kalender, med dess goda utstyrelse, medverka precis dusinet jämt av våra mera bemärkta s. k. arbetareförfattare, med sina olika bidrag: skisser, dikter, noveller etc., belysande respektive förf:s litterära egenart.

En borgen för kvalitén utgör valet av redaktören, Ivan Oljelund, som själv bidragit med en ypperlig, personlig, men i många avseenden även allmängiltig, karakteristik över författarskapet, som både befriande och fjättrande.

Kalendern, vars pris är kr. 2: 75, kan på goda skäl rekommenderas till alla.

sätta sin prägel på livsföreteelserna.

Livsbejakande siar skalden:

I människans ande ha tingen sin lag:
När med renare öga hon skapelsen ser,
skall ur renare eter en klarare dag
genom blånande rymderna sänka sig ner,
och när skalderna strängarna skönare slå,
skall en rikare prakt över jorden ses spridd,
och ju högre de spanande tankarna nå,
se, dess djärvare spanner sig himmelens vidd.

Från Indiens textilindustri.

Slaveriet oerhört. En dagsinkomst av 11—12 öre om dagen för 12 timmars arbetsdag är vanlig.

I den redogörelse som den engelska landsorganisationen utgivit angående arbets- och levnadsförhållandena bland Indiens arbetareklass, *Labour conditions in India*, finns ett kapitel, där textilindustrin i detta land också får sin belysning. Vi ha under de senaste åren varit ganska väl informerade angående den kinesiska och japanska textilindustriens utsugningssystem vad gäller arbetslönerna och arbetsförhållandena för kvinnor och barn inom densamma. Vi ha ryst över de fruktansvärda och vidriga arbetsförhållanden, varunder dessa länders kvinnor och barn fått arbeta, men mot bakgrunden av de förhållanden, som Indiens textilindustri här blottar för sina arbetslavar, te sig Kinas och Japans förhållanden rent av ljusa. Enligt statistiska siffror äro inom Indiens industrier anställda 30,000,000 kvinnor. Den högsta daglön, som de kvinnliga industriarbeterskorna kunna uppnå är 90 öre för 12—14 timmars arbete. Det engelska arbetarepartiet har också fått ögonen öppna för faran i dessa låga löner. Orsakerna till den permanenta arbetslösheten inom Englands textilindustri bottnar närmast i utsugningen av arbetskraften i kolonialländerna. I den rapport, som A. Purcell och J. Hallsworth nyligen avlämnat till den engelska landsorganisation efter en 5 månaders studieresa i Indien, heter det bland annat: När Indien fullbordat sin närmaste industriella utveckling, textilproduktion och maskinproduktion, kommer icke endast arbetareklassen i England utan i hela Europa att erhålla en våldsamt knäck. Även Amerika kommer att få känningar av denna schock. Indiens industriella expansion kommer att mogna i en snar framtid. Kunna vi sitta stillatigande och åse, huru denna industriella expansion utvecklas inför våra ögon och samtidigt veta, att inom de flesta industrier och yrkesgrenar få 6—8 arbetare arbeta för den daglön, som en enda av vårt lands lågst betalda arbetare erhålla här hemma. För den arbetslön, som en arbetsgivare betalar en textilarbeterska i Lancashire-fabrikerna, kunna 6—12 indiska arbetare anställas.

Inom ett större textilindustricen-

trum gingo medlemmarna i textilorganisationen nyligen i strejk för att tillkämpa sig något högre löner, som det heter i rapporten. Lönerna, som betalades för dessa organiserade arbetare, voro för män 80 öre om dagen för 11 timmars arbete, kvinnorna 45 öre för samma arbetstid och barnen 20—25 öre pr dag. I British India är arbetstiden, tack vare den sedan 1911 rådande arbetstidslagen, inom detta område reglerad till 60 timmar pr vecka.

Men det är icke nog med att lönerna för arbetareklassen i Indien äro omänskligt låga och arbetsförhållandena olidliga. Utöver detta kommer särskilda bötes- och straffbestämmelser, som arbetarna få lida under i utövandet av sitt arbete. För arbetarna inom textilindustrierna finnas bestämmelser, som giva en klar bild av detta elände.

1) Om en arbetare lämnar fabriken före avlöningsdagen och har inestående arbetsförtjänst till godo och är i behov av att utfå densamma, erhåller han ej arbetsförtjänsten omedelbart i form av kontanter. I stället erhåller han en utanordning, som uppgiver hur stort tillgodohavande han har inestående. Denna biljett kallas "Horal". Arbetaren kan utfå avlöningen när den bestämda avlöningsdagen infaller eller kan en av hans arbetskamrater genom att presentera "Horal-biljetten" utkvittera beloppet — i den händelse



Barn, som arbeta i textilindustrin.

han själv lämnat samhället. Men om arbetaren absolut behöver sin avlöning omedelbart, måste han gå med sin utanordningsbiljett till den s. k. Pedhiwala (en lånemäklare), som värderar utanordningsbiljetten efter en varierande taxa.

Systemet att förlora två dagars avlöning för en dags bortovaro från arbetet är en regel, som är införd i stor utsträckning inom textilindustrierna. Reduceringar göras för förstört arbete. Arbetarna måste betala varans fulla värde.

Arbetsavlöningarna hållas inestående i sex veckor. Först sedan en arbetare arbetat inom industrin denna tid erhåller han sin första avlöning. Detta avlöningssystem är rådande icke enbart inom textilindustrierna utan är allmänt utbrett inom landets övriga arbetsområden.



Ett textildistrikt — bostäder.

Laura Marholm.

En liten biografi över några biografier.

Av Julia Ström.

I.

Många av den unga litterärt intresserade generationen fråga sig helt säkert: Vem var Laura Marholm?

Namnet Marholm var egentligen den bortgångnas pseudonym som författarinna. Hon hette Laura Mohr, var född 1854 och ingick 1889 äktenskap med Ola Hansson. Av dansk börd men född i Riga, och känd som en god essayist och novellförfattarinna.

Detta är de yttre konturerna av henne. De andra äro väl bara kända av dem som kände henne och som kände Ola Hansson. Ty det är ju känt, att hon följde honom överallt, på alla hans resor i främmande länder. Ola Hansson kom ju nämligen att för alltid höra till dem, som äro "främlingar i sin egen stad, men hemma i främmande städer". Och han slutade ju också sina dagar så långt bortom svensk — och skånsk — hembygd, som man gärna kan tänka sig. I Turkiet. Hans hustru var dock hemma hos sig när hon dog. Telegrammet meddelar nämligen att hon dog i Majori i Lettland.

Av hennes böcker ha tre utkommit på svenska. De äro utgivna på

Bonniers under tryckåren 1895 och 1896 och heta *Kvinnor*, *Fru Lilly* och *Tvenne kvinnoöden*.

Fru Marholm var ingen vän av germansk livsföring överhuvud, men isynnerhet tycks svenskens stela kynne och tungrodda intellekt ha plågat henne. (Av hennes bok *Fru Lilly* att döma, som väl avhandlar hennes eget äktenskap, tycks hon dock göra undantag för sin make!) Därtill kom ju också detta, att den store skalden, hennes man, icke kunde finna sin utkomst här hemma och det måste ju ha djupt sårat henne. Även om hon kanske själv aldrig på allvar önskat bli bofast här, där allting tycktes henne instängt och smått. Men allt detta är dock bara i förebäggande sagt i hennes böcker. Själ och kontentan i desamma är hennes kritik mot kvinnoemancipationen. I *Kvinnor* är det sex ungefär med henne själv samtida kvinnoöden som hon skildrar och med en konstnärs verov och rätt dissekerar. Särskilt tre av dessa ha för oss ett stort intresse, de nämligen, som handla om Anne Charlotte Leffler-Edgren, Sonja Kovalevsky och Amalie Skram.

I dessa små, utomordentligt väl-

gjorda biografier säger hon i ett rent och fritt språk ut sitt hjärtas mening. Och även om man icke alltid är böjd att godkänna hennes mening, så måste man alltid beundra hennes skickliga sätt att sköta offensiven.

Det är något, som fru Marholm avskyr, och det är vad hon kallar programkvinnan. Både i livet och i litteraturen. En kvinna, som vill något annat än leva i och genom mannen, är henne en styggelse. Ty "kvinnans innehåll är mannen". Hon bestrider att någon som helst lycka överhuvudtaget existerar för kvinnan utan detta attribut. Hon säger också, att olyckan med mannen är för kvinnan mycket bättre och nödvändigare än försakelsen av honom för vinnandet av ett skenbart lugn. Ja, det är nästan detta som hon klandrar mest, att tidens kvinnor i själviskhet och egoism drar sig för lidandet genom mannen och äktenskapet med dess naturliga följder och försöker att leva sitt eget liv, som bara är ett halvt liv, i stället för att våga allt för sin naturliga bestämmelse som maka och mor. Hon vill emellertid inte att en kvinna skall avsvära sig sin individualitet, tvärtom, hon så att säga räknar bara med individuellt tänkande kvinnor, men hon vill att kvinnan skall avstå från excentricitet, ja hon skyr inte ens ordet abnormitet. Kvinnans egentliga betydelse och verkan, säger hon, har i alla tider mera legat i vad hon är, än i det, som hon åstadkommit. "Och just i fråga om det förra tyckas nutidens kvinnor vara ovanligt bristfälliga. De åstadkomma allt möjligt, de studera och skriva böcker i oerhörd mängd, de äro föreståndarinnor för allt möjligt och samla in pengar till allt möjligt, de förvärva sig doktorshattar, hålla agitationsföredrag och stifta föreningar, de deltaga mer än någonsin i det offentliga livet. Och likväl hava de mindre än någonsin betydelse i det offentliga livet."

Detta skrevs för över trettio år sedan, då det ännu var orimligt att begära det kvinnoinflytande över det offentliga livet, som Laura Mar-

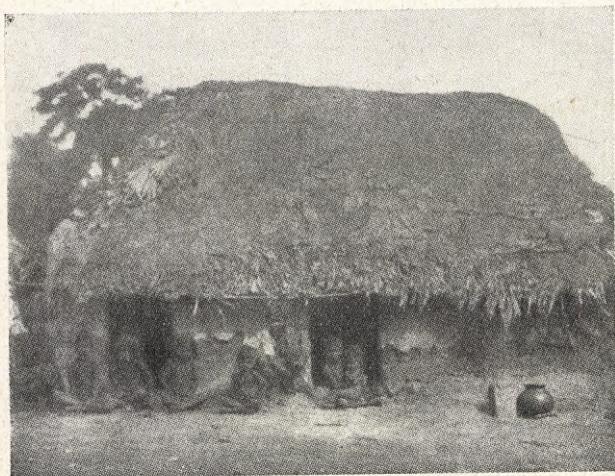
(Forts. å sid. 13.)

Från åren 1921—1926 visar produktionstabellerna från Indiens textilindustrier en ständigt stegrad ökning. Inom 32 av landets bomulls-textilindustrier har under dessa år arbetsstyrkan ökat med 8.4 proc.

Inom ylletextilindustrierna har arbetsstyrkan under samma tidrymd ökat med icke mindre än 56.2 proc. Inom juteindustrierna med 14.9 proc.

Arbetsslavarna inom Indiens textilindustrier ha arbete — arbetsstyrkorna ökas som vi se av tabellerna årligen — men i England ligger landets textilindustri i dödsryckningar. Arbetsareklassen därstädes går parmanent arbetslös. De ha nått människovärdiga löner, då flyttar kapitalet produktionen över till länderna, där det finns miljoner människor, som arbeta utan anspråk på en människovärdig tillvaro.

Maja Björkman-Broberg.



Arbetarebostäder.

Hur skall jag tala och skriva?

Ovanstående utgör titeln å en samling språkkåserier, förut hållna som radioföredrag, nu retuscherade och utgivna i bokform av rektor *Einar Lilje*, Wahlström & Widstrands förlag. Pris kr. 3: 50.

Denna bok är ingen torr och tråkig lärobok i egentlig mening, vilket icke hindrar att den ändock, eller rättare just därför, är en utmärkt bok, som ger många lärdomar på ett underhållande och roligt sätt, varför den med god behållning kan läsas och studeras av alla, som äro intresserade av vidare förkovran i vårt vackra, svenska språk — och det äro vi ju allesamma!

Det är, som vi nog alla känna till, och av förf. även anföres, på en persons sätt att uttrycka sig i tal och skrift som vi få tydligt besked om vederbörandes bildningsgrad. Språket är redan av detta sekundära skäl ytterst viktigt att ha i sin makt. Hur mycket betydelsefullare då av mera väsentliga grunder är det ej, att som ett skickligt nyttjat instrument kunna använda sitt eget modersmål, verkningsfullt — och vackert! Med tillfredsställelse är det därför man hälsar alla försök som göras av språkmännen, att väcka kärlek till vårt svenska språk och intresse till vidare ans och vård av detta dyrbara arv.

Till vår skam måste vi svenskar tillstå, att vi i fråga om intresset för vårt eget modersmål äro mycket efter en del andra kulturfolk, trots att vi äga ett av de vackraste språk som finnes.

Vi få ej låta det dystra minnet av skolplugget förta oss lusten att göra nya landvinningar inom vårt eget språk.

Vår demokratiserade tid kräver oundgängligen ökade insikter, skriftligt och muntligt, i vårt modersmål.

Förf. anslår en lätt, kåserande ton, vilken ej förfeljar att rycka den studerande läsaren med sig och egga till personligt intresse att gå vidare.

Man får en resumé över hur gammalt och nytt släss om herraväldet inom språkbildningen, hur kampen ständigt föres mellan inhemskt och utländskt, högt och lågt, vackert och fult. Många exempel gives hur svårare in- och utländska ord, som vunnit burskap inom vårt språk på sista tiden, böra uttalas, och hur meningen kan få helt annorlunda betydelse, genom att sätta kommat på olika sätt i satsen.

Det är en mängd av olika ting som karakteriserar ett språk på ont och gott vi få antydningar om. Alltsammans mycket roligt och fyndigt påvisat, varför studiet av boken blir nöjsam förströrelseläsning.

Man måste dock anmärka mot förf:s engelska uttalsbeteckningar, som på flera ställen äro inkorrekta.

Jenny Lind utom scenen.



Jenny Lind.

I en bok på över 400 sid. har förf. Lotten Dahlgren gjort ett urval med kommentarier av Jenny Linds "förtroliga" brev till hennes förmyndare och rådgivare, hovrättsrådet H. M. Munthe, Stockholm. Utgiven å Wahlström & Widstrands förlag. Pris 11 kr.

Man erhåller en viss tillförlitlig bild av människan Jenny Lind genom dessa brev, ehuru ingalunda allsidig, då korrespondensen mest sysslar med rent privata, företrädesvis ekonomiska ting, och mera sparsamt berör andra sidor. Det är sålunda ej ofta man finner samtida kulturströmningar och märkespersonligheter ventilerade, vilket skulle varit vida intressantare och mer givande. Möjligen voro dessa ämnen föremål för Jenny Linds utjutelser i den samling av brev, som förseglad återgick till Jenny Linds familj, med påskrift att de ej fingo publiceras. Emellertid är samlingen ändå av ej ringa intresse och ger upplysning om mycket av värde för kulturhistoriskt intresserade.

Man blir förtrogen med brevskriverskans omutliga karaktär och högt stående moral.

Vi kunna ej underlåta att liksom förf. citera Tegnér i detta sammanhang där han besjunger och målar vårt modersmål så:

"Det språk vars toner ligga mitt emellan vad norden djupt, vad södern klangfullt har, ett bortglömt barn, som kom i samkväm sällan, steg fram och speglade sin bild i källan och häpnade att se, hur högt, hur skönt det var."

V.

liska uppfattning, liksom med hennes rätt tidigt djupt rotade religiositet, som dock ej, trots hennes goda hjärta och ömmande medkänsla, bär ett spår av sentimentalitet eller fördom.

Hon kunde vara nog så temperamentsfull och drastisk i sina omdömen, men ändrade sig om hon varit för hård när hon övertygat sig om eventuella misstag.

Om Kristina Nilsson är hon t. ex. ganska frän i sina omdömen.

Hon var ej mycket över 30 år då hon gifte sig och drog sig tillbaka från regeljärt utövande av sin enastående konst.

Jenny Lind torde ha varit den högst betaldade av alla "stjärnor" — om man undantar sådana underdjur, som våra dagars professionella boxare, som i Amerika bruka tävla om världsmästerskapet. Under de barnumska konsertturnéerna flöt guldfloren in med sådär omkring 50,000 kr. pr uppträdande ofta, och den stora sängerskan kunde räkna på en genomsnittsinkomst av 20,000 kr. pr uppträdande. Sedan hon började turnéer på egen hand uppträdde hon oftast för välgörande ändamål, för sjukhus o. dyl. och kunde då med största tillfredsställelse, som netto av en enda konsert till vederbörande institution överlämna t. ex. 25,000 kr.

Efter sitt giftermål uppträdde hon mera sällan och då nästan uteslutande i oratorier, d. v. s. å kyrkliga tillställningar och behållningen gick i regeln till välgörande ändamål.

Tillsammans med den enastående vackra rösten förmådes ett enkelt och intagande sätt, som tjusade alla, varför hon ständigt lade hela sin samtid, var hon uppträdde, för sina fötter. I breven nämnes nästan aldrig om dylikt.

Mesta delen av sitt senare liv tillbringade hon i England, främst i London, ehuru hon på grund av dess svåra vinterklimat ofta vistades på kontinenten, för att finna lindring från sin svåra gikt, som det kalla, fuktiga englandsklimatet förorsakade och förvärrade. Hon längtade dock jämt till sitt gamla fosterland. Hon dog som bekant 1887.

Denna tidnings begränsade utrymme tillåter ej någon vidare redogörelse för de ingalunda spirituella men ändock intressanta breven. Strängare gallring och koncentration hade reducerat omfånget och gjort boken tillgänglig för en bredare publik.

V.

Nådeansökan bifallen.

I konseljen närmast före jul bifölls den i förra numret omnämnda nådeansökan för den dömda modern, vilket förvisso hälsades med tillfredsställelse över hela landet.

(Forts. fr. sid. 11.)

holm menar. Ty då började man just att tala om allmän rösträtt för män. Men det är just denna sociala sida av problemet, som inte ett dyft intresserar fru Marholm. Ty hur rätt hon än många gånger kan ha i sina konstellationer könen emellan, så verkar hon dock en smula enögd i sin syn när hon tror, att all jordisk lycka tillfaller en kvinna, bara hon älskar och älskas. Hon har rätt i att detta icke är något "bara", det är visst och sant det första och förnämsta, och då isynnerhet när därav följer släktets förnyelse, vilket hon ju också menar. Men det finns faktiskt en social sida också av det heliga äktenskapet, som kvinnorna få lida mest av, ifall den helt ignoreras, och ingen må väl förtänka en människa att hon garderar sig mot lidanden och olyckor så långt det är henne möjligt. Att dessa önskemål sker genom programproklamationer för att sedan — eventuellt — vinna laga kraft kan visserligen ibland te sig både poekande och bryskt, men det är dock den enda säkra väg, som numera finns att gå.

Man kan alltså förstå, att fru Marholm icke var snar att acceptera Anne Charlotte Leffler. Men hon skildrar henne dock rättvist som en talangfull skriftställarinna och en värdig och högrest representant för de idéer, hon förfäktade. "Hon förkastade den gamla metoden att vinna hjärtan som älskvärd kvinna, hon ville övertyga som tänkande. Hon fördömde kvinnans gamla rättigheter att 'ställa sig in'. I stället poekade hon på kvinnans nya rättighet att förskaffa sig objektivt erkännande. Och hon lyckades i allt, ty hon hade ett klart och nyktert förstånd och hon var fri från all sentimentalitet." Hon var en stolt och öppen natur, säger dessutom fru Marholm, men hon kände icke kärleken. Och här nämner förf. några samtida kvinnor och författarinnor som med Anne Charlotte Leffler delade detta olycksöde nämligen Viktoria Benediktsson (Ernst Ahlgren), Sonja Kovalevsky, en ung dansk författarinna Ada Ravnkilde* och en ung finska, skriftställarinnan Thedenius.

Alla dessa kvinnor voro i livet djupt olyckliga, det är sant, och åtminstone tre av dem begingo självmord i dels mycket unga, dels rela-

tivt unga år. Förf. ser de djupaste orsakerna till deras stora personliga slitningar i detta, att de aldrig fingo erfara den stora kärlekens lycka.

Det som alla dessa kvinnor eftersträvat, säger förf., det var att gent emot mannen stå på egna fötter, det var kvinnans oberoende av mannen i alla riktningar och kvinnans kritik mot mannen. I detta sammanhang påpekar hon, hurusom även Georg Sand hade försökt och genomfört detta, men att hennes suveränitet yttrat sig enligt de franska kurtisannernas sätt: "hon älskade så utan alla skrankor att hon ända till utmattning öste ur livets stora källa". Man får inte veta om författarinnan hellre accepterar denna överdrift att älska än den, som vidlåder hennes tids tänkande kvinna, att försäka. Men det är nog troligt. Ty, säger hon, detta drag av germansk kyskhet, stegrad ända till askes, utgör det tragiska momentet i alla dessa tidigt avlidna författarinnors liv och verksamhet.

Men Anne Charlotte Leffler vann dock till slut, som vi veta, kärlekens lycka. I motsats till både Sonja Kovalevsky och Ernst Ahlgren.

Sonja Krukovska gifte sig vid 18 års ålder. Hon ingick ett vid denna tid i Ryssland särdeles vanligt skenäktenskap, för att undgå föräldratyranniet. Hon lät sin man föra sig till Heidelberg, där de båda skrev i sig vid universitetet. Han, Woldemar Kovalevsky, blev sedermera professor i paleontologi vid universitetet i Moskva. Sonja, skriver författarinnan, "älskade icke sin man och var på det hela taget under sin första ungdom böjd för ingenting mindre än för kärleken. Hon led av en ofantlig, obestämd törst, som var någonting mer än en törst efter studier, men som under en utomordentlig talangs övervikt i denna oerfarna, halvt barnsliga själ närmast antog denna form. Inom henne slumrade en stor matematiker och en stor författarinna. Om den förra var hon själv medveten, om den senare visste hon ännu intet, emedan kvinnans litterära talang i följd av sin beskaffenhet, nästan alltid först frigöres genom själva livet. Hon var en natur av stål och eld, sådan den är mera vanlig bland de slaviska kvinnorna än bland någon annan europeisk ras — — — hon var ett äkta ryskt snille, halsstarrig, orolig, fruktsam, bekväm, som längtade efter ett fruktbart, oberäkneligt, värdslost bortslösat

överflöd i naturen och hos personerna i sin omgivning".

Efter ett sjuårigt skenäktenskap blev hon sin makes verkliga hustru och de fingo sedermera en dotter. Under de första åren gick allt väl, men så greps mannen av spekulationsraseri. Han inlät sig på en svindelaffär i och för exploateringen av några sydryska petroleumkällor, spekulationen misslyckades och han sköt sig.

Redan en tid innan detta skedde hade dock Sonja, ledd av onda aningar, lämnat honom. För att trygga sig och sitt barns framtid hade hon begivit sig till Paris. Just som hon höll på att tillfriskna från den nervfeber, åt vilken hon hemfallit efter sin mans plötsliga slut, skriver förf., kallades hon som docent till Stockholms högskola. Enligt fru Marholm lär hon redan från början ha vantrivts i miljön häruppe och hon betraktade på det hela taget sin vistelse i Stockholm endast som en episod och längtade tillbaka till Paris. Men åren förflöto och hon erhöj ej någon annan kallelse. Hon närde en häftig önskan, den att erhålla kallelse till Paris och ännu en, som framförallt icke skulle komma att falla på hennes lott, den, att få vara kvinna. Hon längtade efter "värme, ömhet och fantastiska förhållanden — efter denna hemtrevnad, som ej mera fanns till för henne. Sådant är livet. Det skänker åt sina utvalda sina gåvor med fulla händer, men berövar dem med lika fulla händer det, som har större värde än vad det skänkt dem."

Sonja Kovalevsky dog i Stockholm 41 år gammal i lunginflammation, förorsakad av förkylning under en av hennes många resor.

Fru Marholm har i sin skildring av detta kvinnliga geni velat framhålla hur olycklig en sådan dualism är därför, att kvinnan på vägen mot ärans höjder åsidosätter naturens krav, vilket alltid hämnar sig. Ty sedan, när hon ernått allt, vad hon utåt strävat efter, men försummat sitt kärleksliv som maka och mor — ja, då står hon där, höljad av ära, pris och berömmelse men med en hunger i hjärtat, som aldrig, aldrig skall stillas. Mången skall säga, att detta var då, för trettio år sedan. Men i det fallet skall nog fru Marholm kunna försvara sig med att de psykologiska förutsättningar, som legat till grund för dessa påståenden ej bara gälla som här några gränsfall, utan alltid i levande livet komma att finnas. Och det är sant.

* Angående Ada Ravnkilde se Ola Hanssons Samlade skrifter, första delen. Litterära silhuetter.

Men den av fru Malholm så avskydda kvinnoemancipationen har väl dock icke försvårat, utan i den mån det är möjligt i stället underlättat de kvinnors möjligheter till personlig lycka, som av inre och yttre orsaker fått en dubbeluppgift i livet. Dock har hon naturligtvis rätt däruti, att ingen emancipation i världen kan frigöra kvinnorna från deras naturliga uppgift i tillvaron. Det är också denna av naturen utstakade särställning som gör, att så snart en kvinna vill bli framstående i ett yrke, då måste hon, i motsats till mannen, pruta av just på sin uppgift som kvinna. Och denna prutning sker kanske inte alltid så självvilligt. Vi få inte glömma att den så förkättrade och mången gång osympatiska hetsen för självhävdelse, tvångsutbytt i den allt annat än lustiga hetsen för självförsörjning. Och detta visst icke bara utanför äktenskapet.

Med en viss antipati har förf. skildrat hurusom Anne Charlotte Leffler, första gången gift Edgren, under ett tioårigt skenäktenskap, följande alla konvensansens bud nekade sig livets lycka ända till sitt fyrationde år, då hon, följande kärlekens bud, gifte sig med den 12 år

Litteratur.

En ovälkommen som springflicka och och fabriksarbeterska av Nanny Johansson. Birkagårdens förlag. Pris kr. 3:50.

Denna bok utgör fortsättning på en förut av samma förf. publicerad under titeln: *En ovälkommen* från kristningskalaset till Stockholmsresan.

Föreliggande volym skildrar en käck smålandsflickas upplevelser ute i världen i egenskap av springflicka och fabriksarbeterska. Vi få följa henne på många vardagliga bestyr, som ofta ta gestalt av spännande äventyr, som hon av den bistra verkligheten tvingades in uti för sitt livsuppehälle.

Hon berättar här i jagform den lilla näbbiga smålandstösen för oss en mängd

yngre hertigen af Cajanello. Med stor sympati har hon däremot skildrat Sonja Kovalevskys livsöde. Anledningen därtill är väl dels hennes eget kynnes stora släktskap med och förståelse för det slaviska, dels dessutom de liksom ödesbestämt tragiska upplevelser, som trots alla yttre utmärkelser, faktiskt kommo på Sonja Kovalevskys lott.

(Forts.)

saker på ett alldeles utomordentligt förtjusande och naturtroget sätt, så att man genast fångas av hennes omedelbarhet och lyssnar vidare. Allt ifrån ankomsten vid Mälarkajen i Stockholm och hennes erfarenheter och slående iakttagelser å olika platser i huvudstaden och Göteborg, som under en sejour på sjön och till återkomsten till Stockholm för andra gången, med vilket boken slutar. Antagligen få vi änyo i en ny volym njuta av den sympatiska smålandstösens senare upplevelser, då hon ännu endast är i tonårens mellanstadium och säkerligen har mycket intressant att ännu berätta för oss.

Förf. har med denna bok velat ge några glimtar ur en springflickas liv, sådant det tedde sig ännu långt fram på nittioalet, till vilken tid skildringen är förlagd. Det är mycket av beklämmande och vidriga förhållanden som blottas av såväl personlig som social art och tusenden äro nog denna springflickas kamrater, som fått känna på vad det vill säga att kastas ut vid 12—13-årsåldern och måst fullständigt lita på sig själva för livsuppehållet. Det var en oskäligt lång och tung arbetsdag denna 14 års flicka hade att fullgöra som springflicka i bageri, strykinrättning etc. 16, 18 till 20 timmar pr dygn vanligen.

Förf. har ej lagt an så mycket på att skildra en personlig utveckling utan fastmer de sociala förhållandena och de förhärskan-

GOTT NYTT ÅR

tillönskas alla

Morgonbris' läsare

av



KONSUMTIONSFÖRENINGEN STOCKHOLM

Hulda Flood, kvinnlig sekreterare i partiet.



Partistyrelsens V. U. har nu beslutat om tillsättande av en kvinnlig agitator och organisatör och till denna funktion utsett Hulda Flood.

Härmed har kvinnokongressens hemställan till partiet om tillsättandet av en kvinnlig ombudsman blivit hörsammad och även dess enhälliga önskan att till denna post utse Hulda Flood beaktats. Den 1 februari kommer hon att träda i tjänsten och börja sin verksamhet. Det är oss veterligt första gången som en kvinnlig funktionär med dylikt uppdrag blivit anställd av partiet.

Denna åtgärd kommer också säkerligen att i vida kretsar inom partiet hälsas med största tillfredsställelse och hennes arbete mötas av förståelse och beredvillighet att hjälpa till för att utbytet skall bli det bästa och ge mesta möjliga.

Hulda Flood är en god kraft, som under de år hon verkat inom Kvinnoförbundet blivit känd och avhållen icke endast av kvinnorna inom förbundet utan även i vida kretsar bland övriga partivänner.

Vi önska henne lycka till ett resultatrikt arbete.

de miljöerna inom nittioalets arbetsförhållande inom hemarbeterske- och fabrikslivet.

Förf. äger emellertid en så omedelbar förmåga att berätta genom denna frispråkiga, intellektuellt synnerligen vakna och iakttagande smålandsflickas mun, så det förtälda verkar absolut personligt upplevt och verkligt i högsta grad. Man fångar genast i bokens början av den käcka smålandstösens sätt att vara och ge uttryck för vad hon ser, genast hon landstiger på kajen i huvudstadens brokiga vimmel. Det är en friskhet och en strålande humor, som är välgörande gent emot allt det osunda kvalm de flesta nutidsförfattare fournera oss med för närvarande.

Vi vänta med stort intresse att förf. låter oss återknyta bekantskapen med den

unga småländskan i en tredje volym, lika fängslande som den föreliggande.

V.

Paul Lundh: Den eviga lustgården. Noveller och berättelser. Tidens förlag. Pris kr. 3: 25.

Alf Henrikson: Tjuvgods. Dikter. Tidens förlag. Pris kr. 2: 75.

Frida i Per-Nils-gården. Ännu en bok om Frida. Berättelser av *Frida Åslund*. Omslag i färger och ill. av *A. T. Byberg*. Folkskolans Barntidnings förlag. Pris kart. kr. 2: —.

”*Ro, ro till fiskeskär*”, en samling barnvisor med text och musik av *Josef Blomqvist*. Omslag i färger och ill. av *M. von*

En skatt i varje hem



Kraftskurpulvret

SKUR- BJÖRN

Dubbelstor ströburk 30 öre.

589

Post. Folkskolans Barntidnings A.-B., Stockholm. Pris inb. kr. 2: 75.

Byn vid Berget av P. Nilsson-Tanner. En samling norrlandsnoveller. Framtidens förlag. Pris kr. 4: 50.

Fyra böcker från Wahlström och Widstrand.

Ivar Lo-Johansson: Kolet i värld. Kr. 4: 75. Ett lag historier. Kr. 4: 75.

Ivar Lo-Johanssons skildringar från Englands kol- och järnvärld äro ypperliga, emedan han inte endast sett utan upplevat vad han beskriver. Boken är både intressant och lärorik och den ger en mycket god inblick i de engelska arbetarnas liv och engelskt kolgruvdistrikts natur.

Hans andra bok, *Ett lag historier*, handlar mest om den svenska landsbygdens och

de stora skogarnas folk. Ibland ha hans gestalter något av Dan Anderssons realitet över sig, fastän inte så mycket av dennes tragik. En bok, som man läser med nöje och intresse.

Kajsa Rootzyen: Stockholmsungdom. Kr. 4: 75.

Författarinnan skildrar på ett lätt och roande sätt den moderna, självförsörjande ungdomsflickan ur medelklassen, hennes arbete och intressen samt det ofta stela, slentrianmässiga och konventionella livet i den miljö, där hon lever. En liten smula rädd att allt för mycket bryta mot det gamla och konventionella tycks även författarinnan

själv vara, men boken är lättläst och har sina goda poänger.

Tora Johansson-Skredsvik: Jag är lust och jag är längtan... Kr. 4: 50.

Som det står på titelbladet, en bok om dygd och därskap. En sådan dygd och en sådan vit oberördhet, som är som en frisk fläkt i vår tid med dess flirt och obenägenhet att ta kärleken på allvar. Boken är en hymn till den rena och stora kärleken, en fin liten bok, som borde läsas av ungdomen.

Aida A—n.

Kamratmöte i Tomelilla.

Tomelilla soc.-dem. kvinnoklubb hade anordnat kamratmöte söndagen den 25 november med offentligt föredrag, till vilket närstående klubbar inbjudits.

Föredraget hölls av fröken Hanna Lejkel, Malmö, som talade över ämnet: Reflexioner efter valen. Tal. påpekade särskilt att de soc.-dem. kvinnoklubbarna ha ett mycket stort arbete att uträtta dessa fyra år som följer, särskilt vad den personliga agitationen gäller. Tal. gjorde även jämförelser mellan höger- och arbetarekvinnor. Det framhölls nämligen att högerkvinnorna veta varför de rösta och var de skola lägga sina röster. Däremot vet det stora flertalet arbetarekvinnor inte detta.

Vidare påminde tal. kvinnorna att lära sig att läsa sin tidning ordentligt, vilket de flesta försumma.

Efter föredragets slut började det egentliga kamratmötet, vilket öppnades av ordf., som hälsade de tillstädeskomna klubbarna välkomna, varefter sjöngs "Arbetets kvinnor".

Som diskussionsfråga hade styrelsen satt upp fortsättningsskolan, vilken inleddes av ordf. Efter inledningen blev det en livlig diskussion, vilken gick ut på att fortsättningsskolan kanske blev bättre som ettårig yrkesbetonad skola för både flickor och gossar.

Efter diskussionen blev det samkväm med sång, kaffedrickning och uppläsning. Nämnemansmorän Malena föredrog på äkta bygdemål Henrik Wranérs roliga berättelse: "Di börnen, di börnen". Sedan blev det flera sångnummer, även dessa gammaldags visor.

Mötet, som hela tiden präglades av den bästa stämning, avslöts efter vederbörliga avtackningar samt utbringande av ett fyrfaldigt leve för den soc.-dem. kvinnorörelsen och dess framgång. Till sist sjöngs unisont. *M. S.*

Expeditionsförare.

Förbundsmedlem med goda kvalifikationer för förandet av räkenskaper och korrespondens erhåller anställning å Soc.-dem. Kvinnoförbundets expedition.

Expeditionsförarens åligganden och löneförmåner äro angivna i 1928 års kvinnokongressprotokoll.

Ansökan ställes till förbundsstyrelsens V. U. och skall vara inlämnad senast 15 januari 1929.

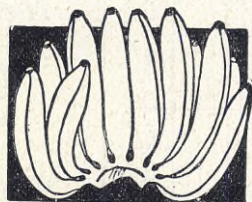
Förbundsstyrelsens V. U.

JAMAICA-BANANER.

IMPORTERADE AV A.-B. BANAN-KOMPANIET.

Äter Ni tillräckligt av frukt- och mat-frukten?

JAMAICA-bananer äro mera än en läckerhet. De äro rika på kalorier och vitaminer, båda oumbärliga för organismen. Köp frukten i "händer",



då Ni kan vara säkra om att få prima vara. Fruktköttet får inte vara segt och klistrigt, då är bananen frusen. Man kan själv känna när den är lättsmält.

Man söker alltjämt efter arter av bananer som äro Gros Michel (Jamaicabananen) överlägsna i arom och ifråga om skeppning och hållbarhet, men ännu har ingen befunnits gå upp emot den. (PH. K. REYNOLDS: THE BANANA)

A.-B. BANAN-KOMPANIET.

En arbeterskas ungdom.

Berättad av henne själv.

Det utbröt stora strejker, tusentals familjeförsörjare måste ha understöd för att jämte hustrur och barn räddas från svält. Organisationen hade ännu inga fonder, då uppfordrade arbetarepressen oss alla att göra insamlingar och jag ansåg det vara min plikt att söka förmå mina kamrater att bidra. Hos de flesta hade jag framgång. Emellertid fick fabrikkanten reda på insamlingen och en dag skickade han ånyo bud på mig. Han bad att få se på något jag skrivit; han ville använda mig till något, som bättre passade mig. Jag blev illa till mods när jag tänkte på min dåliga stavning och knaggliga stil, men mindre bekymmer gjorde mig valet av ämne. Jag läste om Goethes dikter och skrev av en bit ur "Prometheus", som gjorde starkt intryck på mig. Det var dessa rader:

"När jag var barn — —
Jag omedvetet ögat vände
till solen, liksom funnes där
ett öra som min klagan hörde,
ett hjärta ömmande som mitt
för de betrycktas klagan."

Och nästa dag blev jag ombedd att vikariera för en av kontorsfröknarna, som

sjuknat. Ett par år förut skulle detta ha berett mig en ofantlig glädje, hur skulle jag inte ha jublat över att inte mer behöva vara fabriksflicka! Och de svårigheter jag haft att övervinna skulle ha synt mig som ett intet. Men nu var jag mera självkritisk, det plågade mig att bekläda en plats, för vilken jag saknade alla förkunskaper. Jag kunde räkna i huvudet, men hade inte ett begrepp om att addera på ett papper. Den lilla multiplikation och division jag lärt i folkskolan var för länge sedan glömd. Om jag hyst någon glädje över den nya befattningen hade jag ju kunnat inhämta det försummade, men nu kände jag endast hur den avlägsnade mig från kamraterna. Jag kunde inte längre agitera bland dem. Men efter mitt första offentliga tal hade jag emellertid tagits mycket i anspråk av möten. Flera kvällar i veckan och var söndag måste jag tala på möten. Men på kontoret hade jag en timmes längre arbetstid om kvällarna och sedan var det för sent att gå på några möten. På det hela hade min arbetstid förkortats, jag behövde inte komma förrän kl. 8 och hade två timmars middagsrast, så att jag hann gå hem och dessutom fick jag genast en gulden mer i veckan. Nu var jag "fröken" och kunde klä mig bättre. Då jag höll tal både första och andra söndagen efter mitt anställande på kontoret och tidningarna innehöll referat därav, tillfrågades jag, varför jag fortfarande höll på med detta, jag var ju inte längre någon arbeterska och behövde därför inte bekymra mig vidare om "rörelsen". Då bad jag att återfå min gamla plats på fabriken och bad så länge tills man villför min önskan.

Men min ställning var inte lätt numera. Polisen hade börjat ägna mig uppmärksamhet och stadsfiskalerna började också syssla med mig. Min första kallelse inför domstol fick jag till på köpet i fabriken och det blev en förfärlig uppståndelse. Verkmästaren betedde sig som om han blivit tokig. Och själv blev jag ganska illa till mods. Min första tanke var: "Vad skall mor tänka?" Tidningarna började skriva om mig, vilket inte gjorde tillvaron lättare för mig.

Jag ville nu inte vänta på avsked från fabriken, utan sade själv upp min plats för att helt få ägna mig åt min uppgift och uteslutande verka för arbeterskornas organisation. Jag fick ett vackert betyg, där flit, plikttröhet och skicklighet tilldelades mig. Fabrikkanten gav mig det själv med orden: "Jag önskar er, att ni måtte

glatt prat om mat

hör man i de familjer, som
köpa i

Konsum

Billiga och sunda varor i
sunda butiker.



röna lika mycket erkännande på ert nya
verkningsfält."

Det återstår att berätta hur min mor ställde sig gent emot mina ideal och min verksamhet och detta är ännu ett bittert kapitel bland mina minnen. Den gamla, som kunde blicka tillbaka på en kedja av lidanden och umbäranden, som vartannat år under de sorgligaste yttre förhållanden fött ett barn till världen, som hon sedan närde vid sitt bröst sexton à aderton månader för att så mycket längre undgå en ny barnsäng, denna av bekymmer och arbete för tidigt äldrade och böjda kvinna kunde inte tänka sig någon annan lycka för sin dotter än ett gott äktenskap. Att gifta bort sin dotter lyckligt var hela hennes diktan och trakten och mycket måste jag föredraga därför att jag motsatte mig ett äktenskap, som endast haft till mål att lätta mina villkor och befria mig från fabriken. Att gifta sig och få barn, däri såg hon kvinnans bestämmelse. Hur mycket de lovord hon hörde om mig i början, smickrade och glädde henne, desto skarpare ändrade hon sig, när hon insåg att jag ville ägna hela mitt liv åt mitt mål. Ju mer jag vann anseende som talarinna, desto mer förbittrades hon.

Fastän hon inte i egentlig mening var religiös, därtill hade livet farit för hårt fram med henne, hängde hon i hög grad fast vid det yttre skenet. Min numera från religionen helt vända åskådning väckte hennes harm och hon sade efter alla okunniga och illvilliga människors yttranden och uttredningar om socialdemokratien. Hon sårade och smärtade mig ständigt genom allt detta skymfliga tal

Hemmets ekonomi

tillvaratages bäst
genom inköp i

kooperativa butiker.

om det parti, till vilket jag slutit mig. När jag måste infinna mig på polisdomstolen upptog hon detta som en sådan skam, som om jag begått en gemen förbrytelse. Då jag genom min trägna verksamhet allt oftare kom sent hem om kvällarna, något som efter hennes mening en anständig flicka aldrig fick göra, satt hon uppe och väntade för att ta emot mig med scener och gräl. Kom jag hem med den glada känslan att ha utträttat något den dagen, förbittrades min tillfredsställelse av det hån min mor lät hagla över mig. Ofta låg jag i timalt och grät, grät bittra tårar över att ödet var så ogünstigt just mot mig. Nu, då jag hade en verksamhet, som fyllde mig med hänförelse, gav mig lycka och jämnvikt, måste jag pinas därför att min mor var för gammal att längre kunna känna med mig.

Men aldrig kom tanken på att lämna henne för mig. Vi hade burit så mycket gemensamt — skulle hon inte vara hos mig nu, när så många mörka skuggor vikit ifrån mig! Ty nu, då min tillvaro fått ett så rikt innehåll, började det förflutnas tunga tankar mer och mer lämna mig. Nu kände jag mig frisk och stark nog att bära de tyngsta bördor i denna min självvalda verksamhet. Det var bara min mors fientlighet, som vilade tungt på mig. Den hämmade mig i min utveckling och jag bar på den som om den varit tunga kedjor.

Därför skall jag alltid vara tacksam för ett försök som gjordes, att få min mor på andra tankar och försona henne med min verksamhet.

Friedrich Engels var ute på resor och då lärde även jag känna honom. Han besatt en vinnande hjärtlighet så att man alls inte besvärades av känslan att stå inför en av "de store" i rörelsen. Som endast helt få kvinnor arbetade i partiet på den tiden, men ledarna skattade kvinnornas bistånd högt, intresserade sig Engels för min utveckling. Han talade med mig och jag berättade då bland annat för honom om min mor, vilket låg mig mest om hjärtat. Han ville hjälpa mig att göra vägen lättare för mig. I sällskap med August Bebel besökte han mig i min enkla förstadsboning. De ville söka göra klart för den gamla att hon egentligen borde vara stolt över sin dotter. Men min mor, som

Motto: *Kunskap och
förströelse.*

TM

TIDENS MAGASIN

till

varje hem, som värde-
sätter god och nyttig
läsning.



T. M., som varannan vecka innehåller

100 sidor för 85 öre

är

tidskriften som man
bevarar

och utgör vid årets slut
fyra digra volymer om
2,600 sidor.

TIDENS FÖRLAG
STOCKHOLM

varken kunde läsa eller skriva och som aldrig hört något om politik, hade ingen förståelse för de båda ledarnas goda vilja. De voro båda berömda över hela Europa, deras revolutionerande verksamhet i tal och skrift hade satt myndigheterna i hela världen i rörelse, men allt detta var av noll och intet värde för den gamla, hon kände inte ens deras namn.

Då vi åter blivit ensamma sade hon

ringaktande: "Skall du komma dragande med sådana gubbar!" I hennes ögon var varje man på hennes horisont en tillämnad friare för mig och då det var hennes högsta önskan att se mig gift, bedömdes alla ur den synpunkten. Våra båda gäster, av vilka den ene var en aldrig man och den andre kunnat vara min far, tycktes henne inte lämpliga till äkta män åt hennes unga dotter.

Min mor förändrade sig icke, tvärtom, ju äldre hon blev desto fientligare förhöll hon sig mot mig, men jag övervann även detta. Slutligen fann jag mig i den tanken att ingen lycka är fullkomlig och socialdemokratin hade givit mig så mycket, att gent emot denna rikedom och tillfredsställelse allt annat syntes smått. Att hängivet tjäna en stor sak ger inre glädje och skänker livet ett så högt värde, att man kan bära mycket utan att tappa modet. Detta lärde jag mig inse av egen erfarenhet. Hur hade inte socialdemokratin förvandlat mig! Och ju mer jag trängde in i den, ju meävetnare jag blev socialist, desto likgiltigare blev jag för alla slags angrepp. Min tro på socialismen hade blivit klippfast och aldrig ens för ett ögonblick kände jag något vankelmod. Orubblig var min tro att Georg Herweghs sköna ord, som så ofta vid arbetarfester smyckade salarnas väggar, genom den segrande kraften i proletariats befrielsekamp skulle besannas:

"Vad av en fjärran framtid vi begära?
Att bröd och arbete till buds oss stå,
att våra barn i skolorna få lära,
och våra gamla icke tigga må."

Vad som förmått mig att teckna ned hur jag blev socialdemokrat har allenast varit en önskan att skänka mod åt de otaliga arbeterskor, som med längtan i sina hjärtan sucka efter verksamhet men rygga tillbaka av fruktan att icke ha förmåga därtill. Den som har en redlig vilja att göra de Herweghska orden till verklighet får icke vika för några svårigheter. Målet är så stort och skönt att ingenting kan vara så svårt, att man icke finner kraft att övervinna det. Om det lyckats mig att verka ditåt med dessa enkla rader, då har jag nått mitt mål.

KOOPERATIVA SYFABRIKEN
Linnéa
FÖRENING U.P.A.
STOCKHOLM

Mamma är förständig. Köper alla Pappas
och våra underkläder i

Kooperativa Syfabriken Linnéa

20 BARNHUSGATAN 20

På avbetalning

Herr- & Damkläder

Korkmattor,
Mjuka mattor,
Gardiner,
Täcken, Filtar,
Turistsängar
m. m.

STRÖMBERG & C:o

BARNHUSGATAN 16,
TUNNELGATAN 23.

Varför inte bli ung?

Under denna, för oss alla intresserade frågeställning har den kände förf. Robert W. Service skrivit en över 300 sid. tjock volym, på ett populärt språk, visande oss vägen till hälsa och långt liv.

Många ha skrivit över detta tema, förutom de medicinska vetenskapsmän som gått djupare in på hithörande områden.

Detta hindrar ingalunda att ej denna bok, med sin underhållande och kåserande stil, är mycket tänkvärd och nyttig för litet var, men dessutom skänker läsningen av densamma stort nöje genom den friska, humoristiska ädra som förf. låter sprudla å alla sidorna.

Ture Nerman tycks med sin översättning ha lyckats bibehålla förf:s omedelbarhet i den försvenskade språkdräkten.

Pris kr. 4:75. Tidens förlag.

Jag och vi.

Under ovanstående titel har förf. *Ragnar Jändel* sammanfört olika uppsatser, recensioner, monologer etc. till en bok, utgiven å *Tidens förlag*. Pris kr. 3:75.

Förf. rubricerar själv innehållet: Kommentarer och meditationer.

Det är många synnerligen beaktansvärda tankar och synpunkter förf. framlägger i flera av dessa, såväl de polemiskt hållna inläggen, som de rent meditatv tecknade monologerna.

En fin bok, som ej minst den intellektuellt vakna ungdomen bör särskilt beakta.

Ny distriktsorganisation.

Torsdagen den 29 november samlades Stockholms stads kvinnoklubbar till gemensamt möte i Folkets Hus D-sal för att slutbehandla frågan om bildande av eget distrikt för Stockholm. Frågan, som uppkommit med anledning av de olikheter i valarbetet, som betingas av stadens och länets indelning i olika valdistrikt, har under det senaste året vid åtskilliga tillfällen varit uppe till debatt och man har slutligen stannat för lämpligheten av en särskild organisation för Stockholms stads kvinnoklubbar. Samarbetet med länet har man varit övertygad om inte därför behöver avmattas, det kanhända till och med kan bli mera effektivt.

Vid mötet i november beslöts också bildandet av Stockholms soc.-dem. kvinnoklubbars samorganisation, som skall träda i funktion på nyåret.

Bokstugan, Studiecirkelnas tidskrift,

kommer att fr. o. m. 1 jan. 1929 övertagas av Goodtemplarordens Studieförbund och Arbetarnes Bildningsförbund gemensamt. Som bekant har tidskriften hittills ekonomiserats av lektor Oscar Olsson, som även haft det redaktionella ansvaret, jämte A. B. F:s ordförande Rickard Sandler.

Tidskriften kommer att stå under samma ledning och skötas efter samma principer som hittills med en redaktionskommitté, sammansatt av representanter för de båda förbunden.

Den skall utgivas i tvänne upplagor, A- och B-upplagan. I upplaga A ingår Arbetarnes Bildningsförbunds organ "A. B. F." och i B-upplagan Goodtemplarordens Studieförbunds organ. Dessa inhäftas i varje nummer så, att vederbörande förbundsorgan lätt kunna särskiljas och inbindas för sig.

Prenumerationspriset blir oförändrat det samma som nu, d. v. s. kr. 3:75 vid postprenumeration men kr. 2:75 för såväl cirkular, bibliotek, lokalavdelningar m. fl. organisationer, som för de enskilda prenumeranter, vilka av dem anskaffas. Sådant beställning av tidskriften sker hos redaktionen, adress *Djursholms Ösby*.

Då tidskriften kommer att innehålla för det fria och frivilliga bildningsarbetet synnerligen värdefulla artiklar, litteraturanmälningar och studieanvisningar m. m. förtjänar den att bli känd och läst i vida kretsar. Teke minst betydelsefullt och önskvärdt är, att studiecirklar och dess medlemmar allmänt tillgodogöra sig tidskriftens innehåll.

A. B. F.-organisationerna böra därför med snaraste upptaga frågan om prenumeration på Bokstugan till behandling.

Aktiebolaget Arbetarnes Tryckeri

FOLKETS HUS, STOCKHOLM

TEL.: 2276, Norr 4043

*

Rekommenderar sig till utförande av alla slags trycksaker

*

Moderna stilar
Snabbt utförande
Moderata priser

Kvinnan motarbetar sitt eget bästa

när hon avråder mannen att teckna försäkring i **DE FÖRENADE** å sitt eget eller bägge makarnas liv. Premiebefrielse vid sjukdom och olycksfall m. fl. förmåner.

KAFFE

i parti och minut köpes bäst och billigast från **Handelsfirman HERMES, Birger Jarlgatan 71, Stockholm.** Tel. N. 116 74. 4 1/2 kg. fraktfritt. Agenter ant. (Begär prislist.) (Åberopa denna tidning.)

Referenter.

Ännu en gång uppmanas referenterna vänligast att skriva klubbmötesreferaten så kortfattade och innehållsrika som möjligt. Omnäm det väsentliga i arbetet. Det är många klubbar som arbetat utmärkt och verkligen kunnat åstadkomma något som varit av värde, t. ex. att ett badhus på klubbens initiativ blivit upprättat, att på skolans område inverkat med något för barnens bästa etc. Sådant är lärorikt för de andra klubbarna att se och sporrar till arbete, då däremot uppräknande av detaljer sådana som att ordf. öppnade mötet o. s. v. inte har någon betydelse. Vi skola minnas att breven läsas över hela Sverige och skriva dem med tanke därpå. *Red.*

Studiet av fackföreningsrörelsen.

En kortfattad orientering i och några allmänna anvisningar för studiet av fackföreningsrörelsen lämnas av red. Sigfrid Hansson i en liten agitationsbroschyr, som A. B. F:s centralbyrå utgivit. Broschyren bör spridas inom alla fackföreningar. Dess pris är 4 kr. pr 100 ex., vid mindre rekvisitioner 5 öre pr exemplar.

ATELIER HERTHA

utför konstnärliga arbeten i läderplastik, lämpliga till presenter, såsom Skrivunderlägg och Portföljer, Plånböcker, Bok- och Telegramparmar, Damväskor m. m.
DROTTNINGGATAN 88 B STOCKHOLM - Tel. Norr 3036. Elever emottages även.

Rådfrågningsbyråer.

Västgöta—Dals soc.-dem. kvinno-
distrikts rådfrågningsbyrå för möd-
rar. Doktor Gärda Lidfors av Geijer-

stam, Götabergsgatan 26, Göteborg.
Tel. 22 50. Mottagning vardagar kl.
11 f. m.—1 e. m.

A. B. F.

Arbetarnes Bildningsförbunds verksam-

hetsberättelse för år 1927—1928 är nu ut-

kommen och kan rekvireras från centralby-

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska

kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges

Socialdemokratiska Kvinno-

förbund.

Redaktör: Signe Vessman, Tel.

Norr 244 36. Upplandsgatan 85,

Stockholm.

Expedition: Anna Svensson,

Grindsgatan 10, III, Stockholm

Sö. Tel. Söder 78 98.

För annonsavdelningen:

Astrid Johansson, Upplands-

gatan 58 A. Tel. Vasa 158 38.

Prenumerationspris:

Helt år kr. 3:—, halvt år kr.

1:50; lösnnummer 25 öre.

Annonspris: Sista sidan 25 öre,

textsida 40 öre pr mm.

Sv. Soc.-dem. Kvinnoförbund.

Ordf. Signe Vessman. Tel. Norr

244 36. Expeditionsförare: Fru

Hulda Flood, Upplandsgatan 1, 3

tr. ö. g. Tel. Norr 288 86.

Stockholms stads o. läns soc.-

dem. kvinnodistrikt. Adr.: Ordf.

fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10,

Stockholm Sö. Kassör fru Gerda Bergstrand,

Bromsten.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-

dem.) håller ordinarie möte 1:a måndagen

i varje månad kl. 7.30 e. m.

Obs! Lokal i O-salen, Folkets Hus.

Styrelsen.

Södermanlands Enskilda Bank

Solidarisk Bank.

Kontor i Stockholm:

Grundad 1865.

Regeringsgatan 18,
Hornsgatan 66 A,

Norrlandsgatan 2,
Slussplan 1—3,

Humlegårdsgatan 7,
Kungsgatan 60,

Barnhusgatan 16,
Odengatan 52.

Ⓣ

ARBETAR-BODENS DAMEKIPERING Holländaregatan 7

säljer fill lägsta pris Dam- & Barnkoftor.

Dam- & Barnunderkläder.

Extra starka barnstrumpor.

Enskede soc.-dem. kvinnoklubb
håller ord. möte 1:sta måndagen i varje
månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, Käll-
vägen. Ordf. Nelly Thüring, Barbro Stigs-
dottersvägen 112. Tel. Enskede 15 91.

Styrelsen.

Nyköpings soc.-dem. kvinno-
klubb har möte 3:dje tisdagen i varje må-
nad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms södra kvinnoklubb
(soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde
1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m.
i lokalen Kocksgatan 24, sal C, i. p. g. n. b.
Obs! Ändrad lokal.

Ordf. fru Beda Jansson, Blekingeg. 65,
3 tr., Stockholm.

Styrelsen.

Vasastadens soc.-dem. kvinno-
klubb har ord. möte 1:sta onsdagen i
varje månad Torsgatan 42, kl. 7.30 e. m.
Uppbörd och inskrivning varje möte.

Obs.: Ändrad lokal.

Styrelsen.

Kungsholms soc.-dem. kvinno-
klubb sammanträder 1:a onsdagen i varje
månad kl. 7.30 e. m.

Ordf. fru Vilma Eriksson, St Eriksg. 47.
Tel. Kungsh. 1244.

Föreningen för Hembiträden i
Stockholm håller möte varje torsdag
kl. 8.30 e. m. i Studiehomet, Drottning-
gatan 88, 1 tr.

Styrelsen.

Billesholms soc.-dem. kvinno-
klubb håller ord. möte i Folkets Hus i
Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad
kl. 7 e. m. Ordf. fru Anna Persson. Box 54,
Billesholms gruva. Sekr. fru Ida Lundström,
Ljungsgård Billesholms gruva. Styrelsen.

Eskilstuna soc.-dem. kvinno-
klubb håller ordinarie möten 1:sta mån-
dagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets
Hus lilla sal

Styrelsen.

Västerås soc.-dem. kvinnoklubb
håller möte 2:dra och 4:de måndagen i
varje månad kl. 7.30 e. m. Studiecirkeln
torsdagar kl. 8 e. m.

Södra Förstäderas soc.-dem.
kvinnoklubb håller möte 3:dje torsda-
gen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Försam-
lingshuset, Liljeholmen. Ordf. Sigrd Lun-
din, Gullvivan 10, Gröndal, Tel Gröndal
116. Sekr. B-da Gustavsson, Herrängen
207. Segeltorp, Tel. Segeltorp 1 81.

Styrelsen.

Göteborgs soc.-dem. kvinno-
klubb håller möte 1:sta tisdagen i måna-
den kl. 8 e. m. i Arb.-föreningens H-sal;
3:dje tisdagen i månaden Bondegatan 14
kl. 8 e. m.

Styrelsen.

Malmö Soc.-dem. kvinnoklubb
håller ord. möte första torsdagen i varje
månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, sal 7.
Ordf. fr. Anna Ekberg-Åkesson, Smedstorpsg.
28. Tel. 88 13. Korresp. sekr. fru Matilda Pet-
tersson, Östra Förstadsgat. 10 B. Tel. 106 40.

Hässelby soc.-dem. kvinno-
klubb håller möte 2:dra onsdagen i må-
naden kl. 8 e. m. i Folkets Hus B-sal.

Styrelsen.

Nynäshamns soc.-dem. kvinno-
klubb håller möte 2:dra månd. i varje
månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus A-sal.
Ordf. fru Elsa Eriksson, Centralgatan 68.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb
håller ordinarie möte 1:sta torsdagen i varje
månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb
håller möte 1:sta tisdagen i varje månad
kl. 8 e. m. i Huvudsta och Hagalunds
Folkets Hus omväxlande. I dec. hålles
mötet i Huvudsta.

Styrelsen.

Sundbybergs soc.-dem. kvinno-
klubb håller möte 1:sta onsdagen i varje
månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

Södertälje soc.-dem. kvinno-
klubb håller ordinarie möten 3:dje mån-
dagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Fol-
kets Hus, Ordf. Fru Anna Ericsson, Folkets
Hus Tel 2 37.

Styrelsen.

Tillberga soc.-d. kvinnoklubb
håller ordinarin möten 1:sta och 3:dje mån-
dagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Fol-
kets Hus.

Tumba soc.-dem. kvinnoklubb
håller ordinarie möten 1:sta onsdagen i
månaden kl. 6.30 e. m. i Folkets Hus,
Tumba

Styrelsen.

Turebergs soc.-dem. kvinno-
klubb håller möte 2:dra måndagen i varje
månad kl. 8 e. m. i gamla skolan. Ordf.
fru Anna Ahlzen, Tureberg

Styrelsen.

Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb
håller möte 1:sta onsdagen i månaden kl. 7.30
e. m. i Godtemplarlokalen, Gårda.

Styrelsen.